

Byggnad 38

Antikvarisk kontroll vid
ombyggnad 2005 och 2007

Artilleristen 1, Campus A4, Östersunds stad och kommun

Martina Berglund

RAPPORT – JAMTLI 2010:16
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:

Jamtli
Box 709
831 28 Östersund
Tel 063-15 01 00
Fax 063- 10 61 68

© Jamtli, 2010

Allt kartmaterial från GSD-Fastighetskartan © Lantmäteriverket Ärende nr MS2006/02204

Omslagsbilder: Norra gaveln efter åtgärd (digital bild nr 2044).
Foto: Christina Persson, Jamtli

Redigering och layout framsida: Lena Ljungkvist, Jamtli Förlag

ISSN 1654-2045

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
FASTIGHETSUPPGIFTERM.M.....	4
KARTA	5
SITUATIONSPLAN.....	6
HISTORIK.....	7
ANTIKVARIKKT RESONEMANG.....	8
BESKRIVNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER.....	9
Entré.....	9
Handikappramp.....	12
Fasad.....	14
Tak.....	14

Inledning

Länsstyrelsen beviljade 2005-03-07 (d nr 432-2031-05) tillstånd till ny entré på Byggnad 38 inom byggnadsminnet Norrlands artilleriregemente A4 vid Campus i Östersund. 2009-08-18 togs ytterligare ett beslut angående renovering av fasader och yttertak (d nr 432-2753-07). Dessa arbeten som var mer av underhållskaraktär, hade genomförts under 2007.

Arbetet omfattade under 2005 upptagande av en ny entrédörr på husets norra gavel samt anläggning av en rullstolsramp. Under 2007 genomfördes en fasadrenovering genom omputsning och avfärgning av den putsade fasaden. Även dörrar och plåttaket ommålades. Restaureringsarbetet följde 2005 SWECO FFNS:s ritning A03-60-04 daterad 2005-02-18. 2007 låg handlingar upprättade av GisteråSjöstrand Arkitektur daterade 2007-02-23, till grund för arbetet. Slutbesiktning skedde 2005-08-30.

Antikvarisk kontroll och dokumentation har utförts av Christina Persson och Isa Lindqvist, Jamtli. Besöksprotokoll, fotografier, ritningar och andra handlingar som rör upprustningen finns i museets arkiv. Filmerna har nummer: Jlm05M076 och Jlm05M140. Även digitala bilder finns brända på en cd-skiva som förvaras tillsammans med övriga handlingar.

Östersund den 6 april 2010

Martina Berglund
Antikvarie

Fastighetsuppgifter m.m.

Objekt Utvändig renovering av Byggnad 38, Campus

Dnr JLM 386/2005, 500/2009 F8AHL

Dnr LST 432-2031-05, 432-984-05, 432-2753-07

**Koordinater
(RT90)** X 7007841
Y 1441815

Fastighet Artilleristen 1, Östersunds stad och kommun

Uppdragsgivare A4 Campus AB
Studentplan 2
83135 Östersund

Kontaktperson: Thomas Fuchs

Totalentreprenör PEAB AB
Box 355
831 25 Östersund

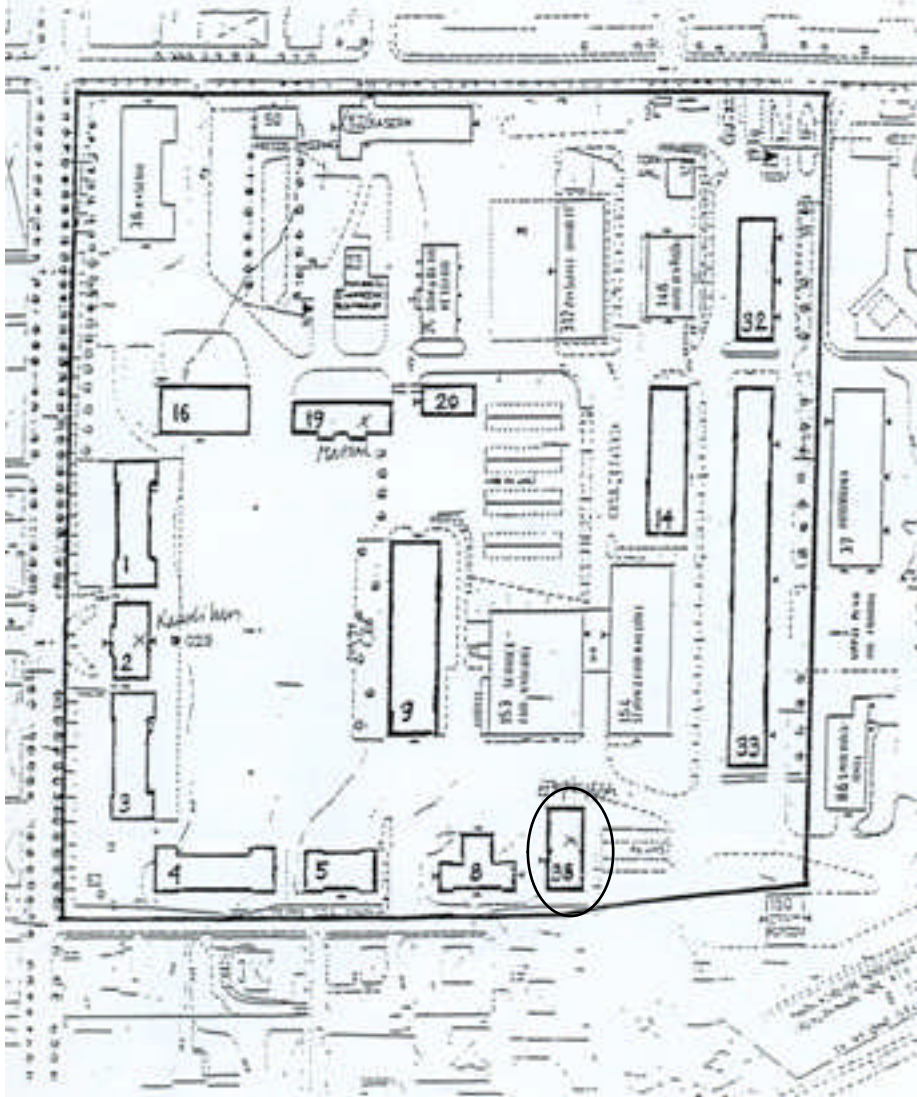
Antikvarie Jamtli
Kulturhistorisk sektion
Box 709
831 28 Östersund

Kontaktperson: Christina Persson

Karta

Situationsplan

Situationsplan över Campusområdet med Byggnad 38 markerad

Historik

Dåvarande Kungliga Norrlands artilleriregementes kasernetablisement började uppföras i enlighet med 1892 års försvarsbeslut samma år efter ritningar av O.A Busch och Erik Josephson. Detta var arkitekten Erik Josephsons första kasernetablisementet, som skulle följas av många flera. Josephson ritade kanslihuset med omgivande kaserner. Totalt 18 byggnader stod färdiga 1895, förutom kaserner bl a matsal, gymnastikhus, ridhus och stallar.

Inflyttningen skedde successivt under åren 1893-1895. 1897 invigdes etablissemetet av kung Oscar II. Förbandet var då det enda artilleriförbundet i Norrland. I jämförelse med den glesa och låga dåtida stadsbebyggelsen torde kasernområdet ha varit dominerande. Kanslihuset med sitt torn och omgivande kaserner utgjorde en representativ front ut mot staden och Artillerigatan som gavs esplanadkaraktär med dubbla trädrader.

Byggnad 38 uppfördes som expeditjonsbyggnad 1895. Huset är byggt i två plan, är putsat och avfärgat i gult.

Regementet har byggts till i olika omgångar under årens lopp, senast 1972 då en militärrestaurang byggdes. 1974 övergick A4 till att bli en ren utbildningsmyndighet. De sista värnpliktiga blev klara med sin utbildning under våren 1997. A4 fanns kvar som regemente fram till 31 december 1997.

Den östra fasaden under fasadrenovering 2007 (digital bild nr 0099).

Antikvariskt resonemang

Avsikten med en kulturhistorisk byggnadsrestaurering är att enbart åtgärda tekniskt skadade delar. Det måste göras stor åtskillnad mellan förslitningsskador och tekniska skador. Förslitning är förändringar som berättar om byggnadens ålder och om hur byggnaden/byggnadsdelen har använts. Denna typ av förslitningsskador ingår därmed i det kulturhistoriska värdet och bidrar till upplevelsen och förståelsen av gångna tiders vardagsliv. En teknisk skada är en skada som nu eller i en omedelbar framtid äventyrar byggnadens fortlevnad. Dessa skador har reparerats. Vid reparationen har material, framställningsteknik och hantverksteknik varit av traditionellt slag. Den slutliga upplevelsen av hela byggnaden eller enskilda detaljer är densamma som före insatsen.

Trots att insatser måste göras, är meningen med varje allvarigt syftande restaurering att man efter avslutad insats drar sig tillbaka så omärkligt som möjligt. De enskilda, befintliga byggnadsdelarna ska bevaras så långt som möjligt, för att som ”originaldelar” kunna berätta om gångna tiders liv och de förändringar som med åren krävt ändringar och omdisponeringar i byggnaderna. Varje del som byts ut kan bara berätta om hur man tänkte och gjorde i början av 2000-talet.

Beskrivning av utförda åtgärder

Entré

Byggnadens enda entré fanns på den västra fasaden. I och med en interiör ombyggnad av Byggnad 38 för kontor uppkom en diskussion om att öppna upp en ny entré på den norra gaveln. Detta för att möjliggöra för en hiss och handikappentré. Enligt äldre fotografier har det funnits en entré som senare murats igen och ersatts med ett fönster. När gaveln undersöktes visade det sig även att en tidigare öppning funnits på platsen.

Fönstret där dörren senare togs upp (bild nr 05m011/28).

Dörr

Det befintliga fönstret och den murade väggen har rivits bort. Målet var att göra en dörröppning med samma mått som den befintliga entrén på den västra fasaden, däremot har den nya dörren utformats som ett smalare fast parti och med ett dörrblad. Anledningen till detta var tillgänglighetsanpassning. Det fasta smalare partiet har tre speglar medan dörren har sex stycken. En slät stålram omsluter hela dörrpartiet. Ovan dörren finns ett överljus med två fönster som har utformats lika som vid den befintliga entrén i väster.

Dörren har målats med linoljefärg i samma gröna kulör som dörren i väster. Enligt överenskommelse skulle dörrens nedre parti förses med en sparkplåt i likhet med den västra dörren. Detta utfördes dock aldrig.

Kornisch

Kornischen ovan dörren har utformats lika den befintliga som finns ovan entrén i väster. Arbetet utfördes i samband med fasadrenoveringen 2007.

Den befintliga västra entrén (bild nr 05m140/35).

Den färdiga dörren med kornisch (digital bild nr 2046).

Detalj av dörren (bild nr 05m140/29).

Kornischen ovan den nya dörren (digital bild nr 2047).

Detalj av kornischen (digital bild nr 2056).

Handikappramp

Handikapprampen har utformats i likhet med övriga handikappramper på A4 Campus. Rampen byggdes upp av granithällar med en trappa på ena sidan. Körytan täcktes med mindre granitplattor. Längs kanten mot fasaden lades en rad med gatsten. Räcket tillverkades av smide som har målats svart.

Den färdigbyggda rampen (bild nr 05m140/31).

Rampens trappa (bild nr 05m076/32).

Fasad

Den befintliga fasadputsens var i gott skick, dock med många småsprickor.

Som referensobjekt för fasadrenoveringen användes bl a Byggnad 1, 2 och 3 vars fasader hade putsats om 2002.

Som grundningsbruk för Byggnad 38 har därför KC-bruk av fabrikat Serpo, typ kvalitet A använts. Som utstockningsbruk användes KC-bruk av fabrikat Serpo typ 132 B och 134 C, medan ytputsen bestod av KC-bruk av fabrikat Serpo, typ 201.

Tak

Hela taket har målats svart, lika befintligt. Som grundfärg användes metallprimer, en alkydfärg av fabrikat Beckers. Som färdigstykningsfärg användes plåttakfärg, en akrylhartsfärg även den från Beckers.

Takskyddsanordningarna har kompletterats med nytt nockräcke på den östra sidan som har målats svart. Skadade stuprör har lagats och samtliga stuprör har målats svarta, som plåttaket.

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2010

ISSN 1654-2045

- 2010:1 Hunge kapell – Antikvarisk kontroll vid restaurering 2008-2009
Martina Berglund
- 2010:2 Älvros klockstapel – Antikvarisk kontroll vid restaurering 2009
Martina Berglund
- 2010:3 Lillhärjäbygget – Antikvarisk kontroll vid restaurering av Benladan 2009
Martina Berglund
- 2010:4 Högen – Antikvarisk kontroll vid restaurering av härbre (byggnad IX), 2009
Martina Berglund
- 2010:5 Ovikens gamla kyrka – Förundersökning av putsen på kyrkan och bogårdsmuren
Christina Persson
- 2010:6 Bröcklingberget – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftpark
Amanda Jönsson
- 2010:7 Ängersjököen – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftpark
Amanda Jönsson
- 2010:8 Exercishuset (Byggnad 16) –Antikvarisk kontroll vid fasadändring 2003
Martina Berglund
- 2010:9 Byggnad 19 – Antikvarisk kontroll vid exteriör restaurering 2005
Martina Berglund
- 2010:10 Byggnad 32 – Antikvarisk kontroll vid ombyggnad 2006–2007
Martina Berglund
- 2010:11 Byggnad 33 – Antikvarisk kontroll vid ombyggnad 2008–2009
Martina Berglund
- 2010:12 Skaftåsen-området – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftpark
Karl-Johan Olofsson
- 2010:13 Brynje 3:2 – Antikvarisk kontroll vid restaurering av loge 2006
Hampus Benckert
- 2010:14 Västerskucku 1:63 – Antikvarisk kontroll vid restaurering av loge 2006
Hampus Benckert
- 2010:15 Grafsgården – Antikvarisk kontroll vid restaurering av spåntak på ladugården 2004
Martina Berglund
- 2010:16 Byggnad 38 – Antikvarisk kontroll vid ombyggnad 2005 och 2007
Martina Berglund